

Wervikhovestraat 4 (Roeselare, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2017F263

Juni 2017

ARCHEOLOGIENOTA

BUREAUONDERZOEK (FASE 0)

DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Janiek De Gryse, Clara Thys, Wouter Van Goidsenhoven, Joren De Tollenaere, Aaron Willaert
Wetenschappelijke begeleiding: Dieter Demey

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /

De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:

Janiek De Gryse, OE/ERK/Archeoloog/2015/00043

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2017

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

Deel 1: Resultaten van het bureauonderzoek	5
1.1 Beschrijvend gedeelte	5
1.1.1 Administratieve gegevens	5
1.2 Onderzoeksopdracht	7
1.2.1 Onderzoekskader	7
1.2.2 Juridische context	7
1.2.3 Randvoorwaarden	7
1.2.4 Archeologische voorkennis van het terrein	7
1.2.5 Geplande ingrepen en hun impact op het bodemarchief	8
1.2.6 Onderzoeksmethode- en strategie	9
1.2.6.1 Methode	9
1.2.6.2 Fysisch geografische situatie	9
1.2.6.3 Bekende archeologische vindplaatsen	9
1.2.6.4 Archeologische indicatoren en cultuurhistorisch kader	9
1.2.6.5 Verstoringshistoriek	10
1.3 Assessmentrapport	11
1.3.1 Ruimtelijke situering	11
1.3.2 Beschrijving aardwetenschappelijke gegevens	12
1.3.2.1 Traditionele landschappenkaart (geomorfologie)	13
1.3.2.2 Geologie	14
1.3.2.2.1 Tertiair	14
1.3.2.2.2 Quartair	15
1.3.2.3 Bodem	16
1.3.2.3.1 Bodemtypes	16
1.3.2.3.2 Bodemerosie	17
1.3.2.4 Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMV) en hoogteverloop	18
1.3.2.5 Hydrografie	20
1.3.3 Gekende archeologische waarden	21
1.3.3.1 Historisch en cartografisch onderzoek	21
1.3.3.1.1 Historische achtergrond	21
1.3.3.1.2 Historische kaarten	22
1.3.3.1.3 Huidige gebruik en verstoringen	24
1.3.3.2 Beschrijving van de gekende archeologische waarden	28
1.3.3.3 Projectgebied gesitueerd ten aanzien van zijn landschappelijk en culturele kader	32

1.4	Synthese	32
1.4.1.1	<i>Interpretatie van aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed</i>	<i>33</i>
Deel 2:	Bibliografie.....	34
Deel 3:	Bijlagen.....	35

FIGURENLIJST (2017F263)

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt)	6
Figuur 2: projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt)	6
Figuur 3: Visualisatie van de geplande werken.....	8
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt)	11
Figuur 5: Projectgebied weergegeven op de traditionele landschappenkaart (bron: Geopunt).....	13
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (bron: Geopunt).....	14
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (bron: Geopunt).....	15
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de bodemkaart (bron: Geopunt)	16
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op de potentiële bodemerosiekaart per perceel (2017) (bron: Geopunt)	17
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt). 18	
Figuur 11: Hoogteverloop van het projectgebied (van noord naar zuid) volgens de profiellijn weergegeven op het DHMV (bron: Geopunt).....	19
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt). 20	
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt)	22
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt)	23
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt)	23
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950 - 1970 (Bron: Geopunt)	24
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt)	25
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt)	25
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt)	26
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt)	26
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt)	27
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI (Bron: Geopunt)	28
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 t.a.v. het cultuurhistorisch kader (Bron: Geoportaal)	32

TABELLENLIJST (2017F263)

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.	5
Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.....	12
Tabel 3: Overzicht van de historische situatie van de historische kaarten.....	24
Tabel 4: Overzicht van de aanwezige CAI.	28

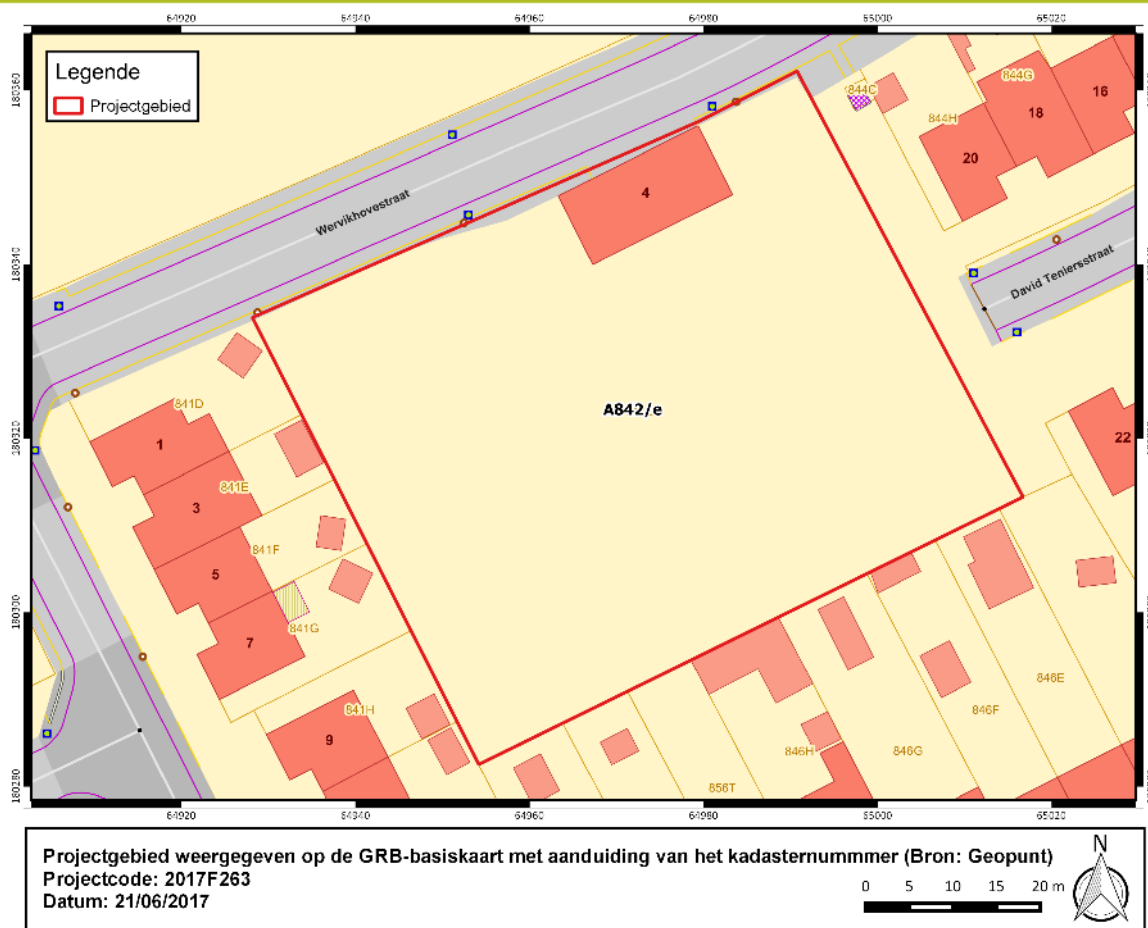
Deel 1: Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

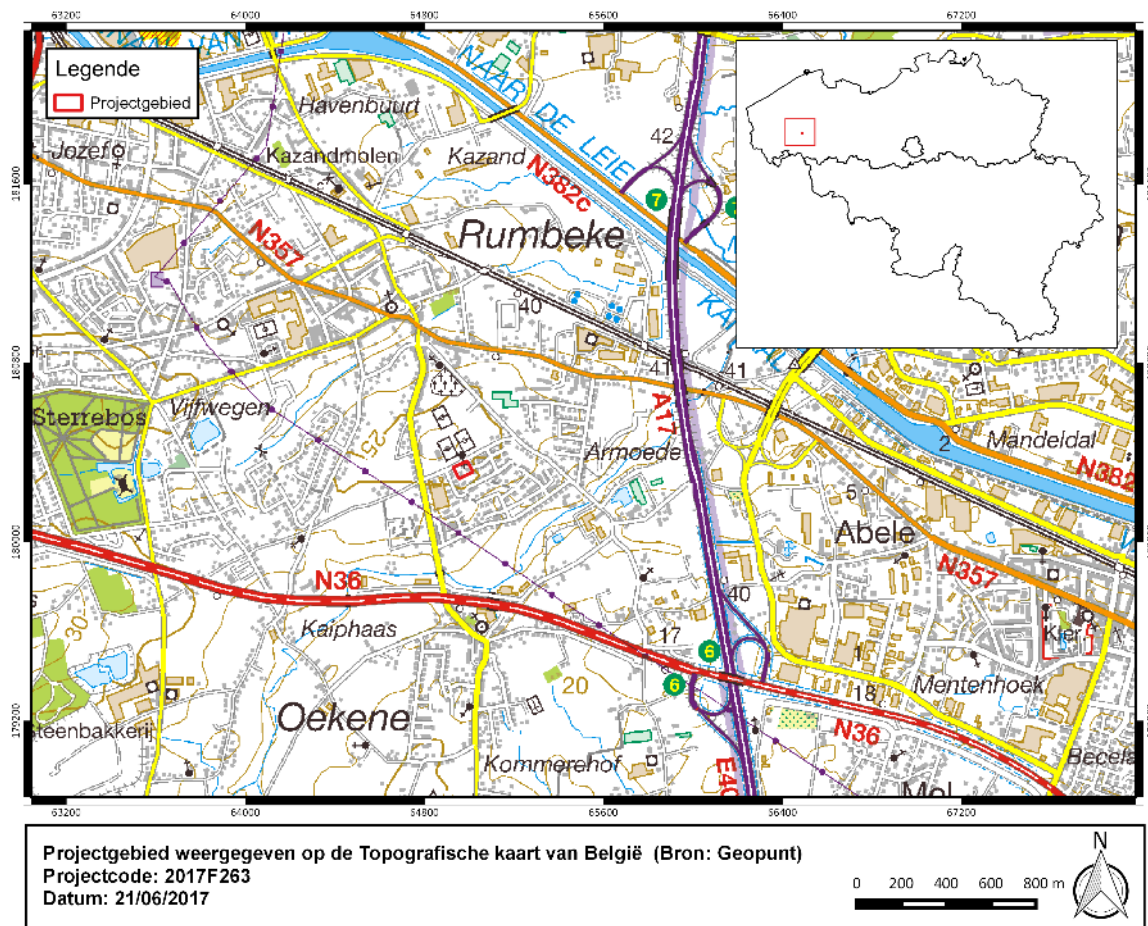
1.1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Roeselare
	Deelgemeente	Rumbeke
	Postcode	8800
	Adres	Wervikhovestraat 4 8800 Rumbeke
	Toponiem	Wervikhovestraat 4
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 64902 Y _{min} = 180278 X _{max} = 65029 Y _{max} = 180366
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Roeselare, Afdeling 7, Sectie A, nr. 842 ^e Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Janiek De Gryse (erkend archeoloog) Dieter Demey (projectleider archeologie) Wouter Van Goidsenhoven (archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Joren De Tollenaere (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt)

Figuur 2: projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt)

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Onderzoekskader

Aanleiding van onderhavig bureauonderzoek vormt de geplande realisatie van een verkaveling. Het projectgebied wordt in deze studie Wervikhovestraat 4 genoemd.

Met onderhavig bureauonderzoek wordt de eerste stap gezet van archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een bekrachtigde archeologienota en aldus de behartiging van de archeologische belangen binnen de planrealisatie conform het actueel Vlaams erfgoedbeleid.

Het archeologisch vooronderzoek betracht vooreerst archeologische artefacten en sites op te sporen binnen de grenzen van Wervikhovestraat 4. Finaal formuleert het archeologisch vooronderzoek een beargumenteerde inschatting van het potentieel voor kennisvermeerdering van eventueel aanwezige archeologische resten binnen de grenzen van het projectgebied en hoe hiermee om te gaan in het kader van de planuitvoering.

Een dergelijke inschatting kan gebeuren na het beantwoorden van de volgende onderzoeksvragen:

- Wat is op basis van de bestaande bronnen, het archeologisch potentieel van het projectgebied?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van één of meerdere archeologische sites?
- Indien niet, kan de afwezigheid van indicaties op basis van de resultaten van het bureauonderzoek verklaard worden?
- Indien wel, kan op basis van bestaande bronnen bepaald worden wat de aard, datering en bewaring is?
- Wat is de verstoringshistoriek van het plangebied en welke invloed heeft dit op het archeologisch potentieel van het terrein?
- Welke impact hebben de geplande werken op het archeologisch bodemarchief?
- Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site?

1.2.2 Juridische context

Het projectgebied bevindt zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woongebied. Het bevindt zich noch in een vastgestelde archeologische zone, noch in een zone waar geen archeologie te verwachten valt, noch in een archeologische site. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van de ingreep in de bodem in kwestie bedraagt meer dan 3883 m²; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.3 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

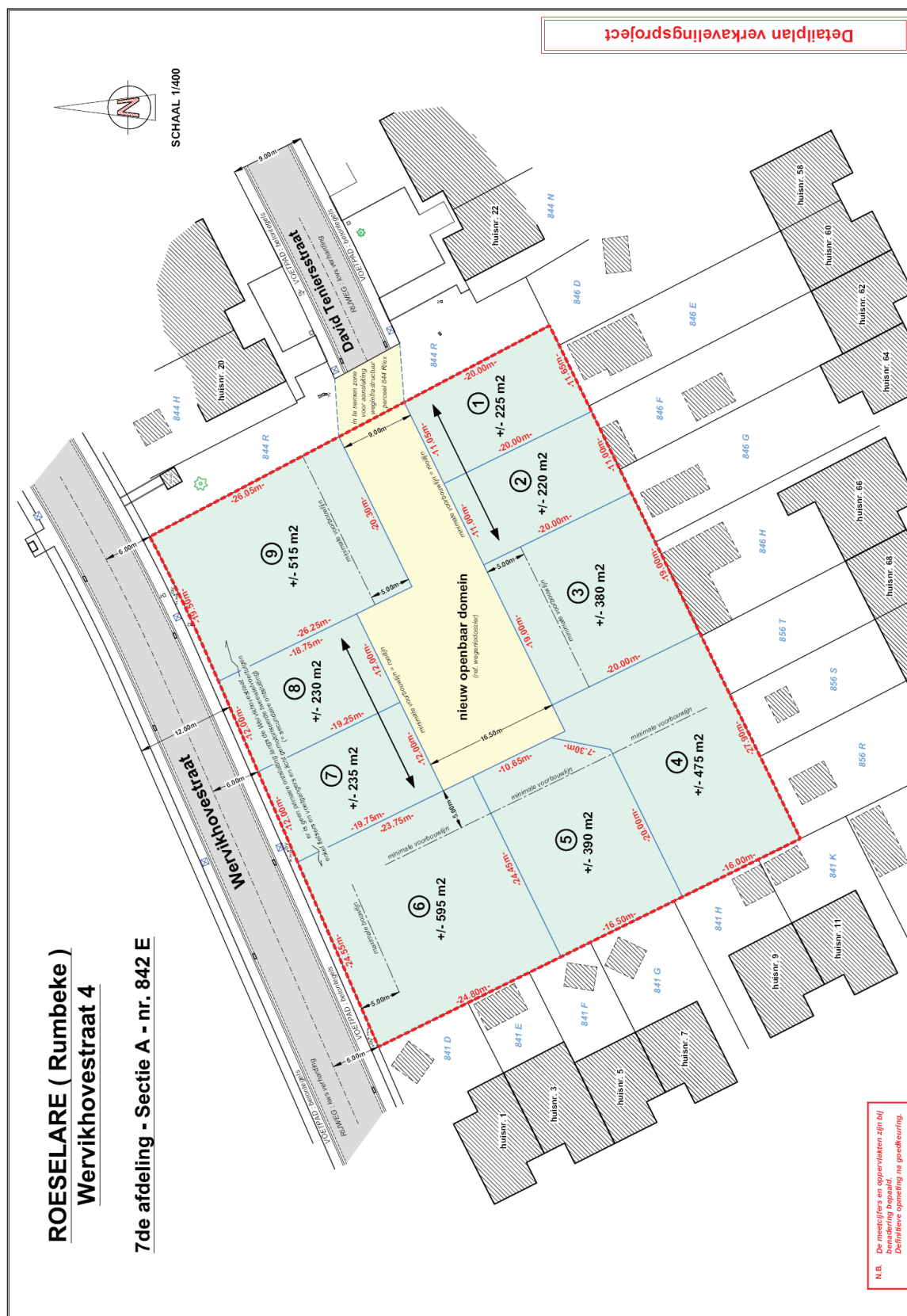
1.2.4 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Wervikhovestraat 4 werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.2.5 Geplande ingrepen en hun impact op het bodemarchief

De opdrachtgever plant een verkaveling ter hoogte van Wervikhovestraat 4 Roeselare. De totale oppervlakte van het onderzoeksterrein bedraagt 3883 m². Binnen deze archeologienota wordt uitgegaan van een volledige versterking.

1.2.6 Onderzoeksmethode- en strategie

1.2.6.1 Methode

Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

1.2.6.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen. De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad van het archeologische erfgoed.

Volgend kaartmateriaal werd geconsulteerd t.b.v. de aardkundige analyse van de projectlocatie:

- Tertiair geologische kaart van Vlaanderen
- Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart
- Geomorfologische kaart

1.2.6.3 Bekende archeologische vindplaatsen

Dit wijst op vindplaatsen waar de fysieke neerslag van menselijke activiteiten uit het verleden reeds werd vastgesteld en gedocumenteerd. Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het projectgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed geraadpleegd.

1.2.6.4 Archeologische indicatoren en cultuurhistorisch kader

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties.

Om bij deze casus inzicht te verwerven over de archeologische indicatoren in het plangebied werd onderstaand historisch kaartmateriaal geanalyseerd:

- Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van de graaf de Ferraris (1771-1778)
- Atlas der Buurtwegen uit ca. 1841
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp (1842-1879)
- Topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970

Op basis van dit kaartmateriaal kan het landgebruik vanaf de tweede helft van de 18de eeuw vastgesteld worden en de eventuele gevolgen ervan op het archeologisch bodemarchief ingeschat worden.

Deze gegevens werden aangevuld met informatie afkomstig uit archeologische en historische literatuur, daarnaast is ook gebruik gemaakt van data over de lokale toponymie en geschiedenis.

De keuze van de bronnen is gebaseerd op graad van relevantie en toegankelijkheid.

Om het cultuurhistorische kader van het projectgebied in kaart te brengen, werd het kaartmateriaal beschikbaar op Geoportaal geconsulteerd.

1.2.6.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van de planlocatie bepaalt in belangrijke mate de gaafheid en bewaringsgraad van het archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, verslagen van bodemonderzoeken of informatie uit de aardwetenschappelijke kaarten een grote rol spelen bij het correct inschatten van de aanwezigheid en van de bewaringstoestand van de archeologische resten.

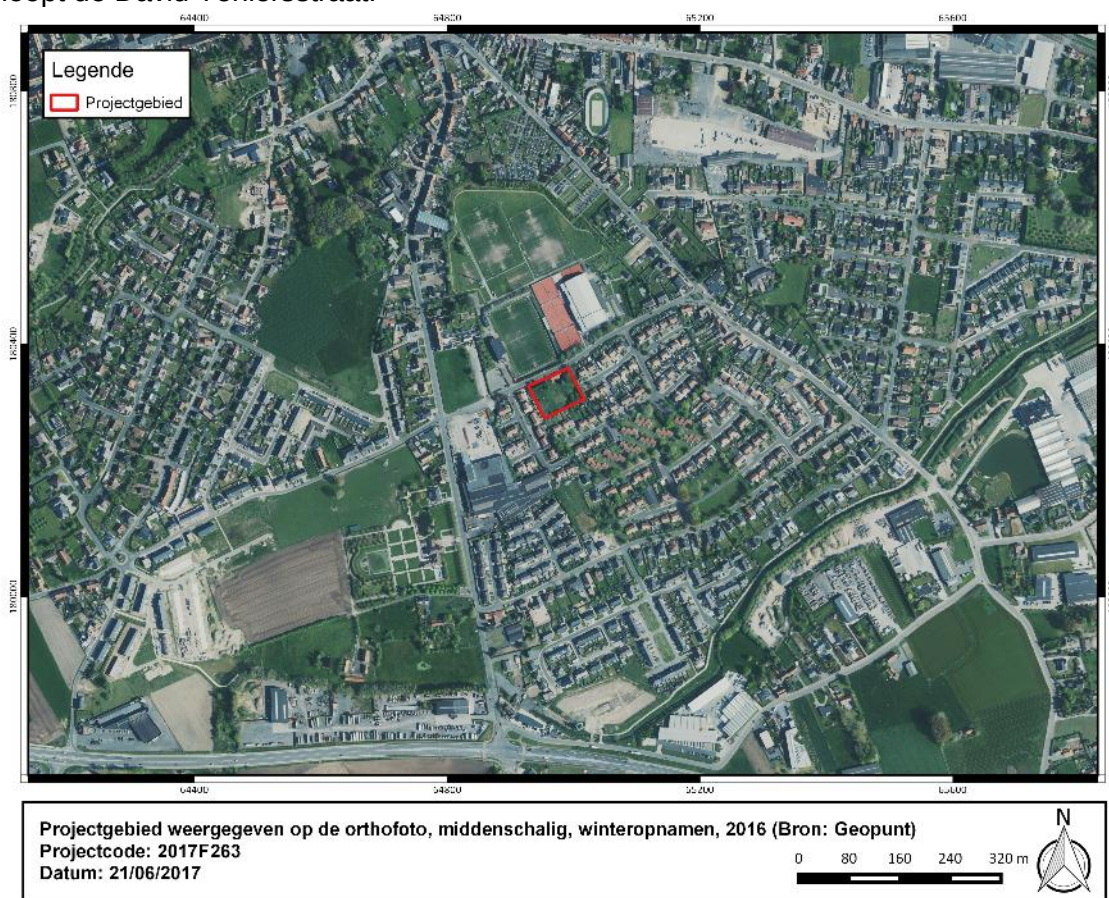
1.3 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.3.1 Ruimtelijke situering

Het onderzoeksterrein is gelegen in Rumbeke, deelgemeente van Roeselare, in de provincie West-Vlaanderen. Het grondgebied van Rumbeke wordt doorsneden door drie waterlopen (de Mandel, de Babillebeek en de Regenbeek). Buiten het verstedelijkt centrum van Rumbeke, dat morfologisch vergroeit is met Roeselare, telt Rumbeke ook verschillende landelijke gehuchten, o.m. Vossemolen, Duizendzinnen, Hukker, Kazand, Vijfwegen en twee kerkgehuchten Beitem en Zilverberg. De noordzijde van de locatie grenst aan de Wervikhovestraat, ten westen situeert zich de Jan Van Eyckstraat, ten zuiden en ten oosten loopt de David Teniersstraat.

Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt)

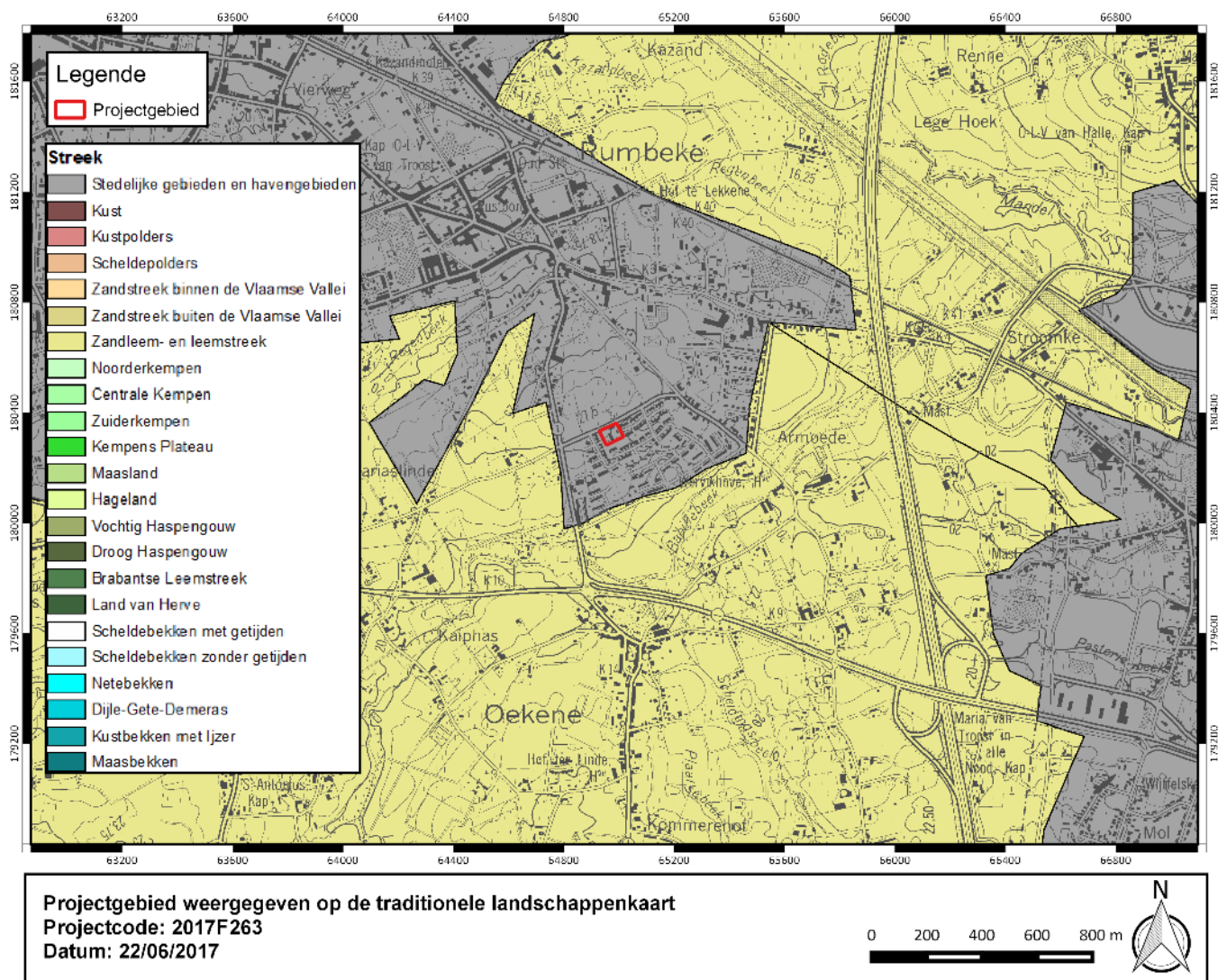
1.3.2 Beschrijving aardwetenschappelijke gegevens

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

Bron	Informatie
Traditionele landschappenkaart	Stedelijke gebieden en havengebieden
Tertiair	Lid van Aalbeke (Fm. Kortrijk)
Quartair	Type 1: eolische afzetting
Bodemtypes	Pbc, Sbc
Potentiële bodemerosie	Verwaarloosbaar tot zeer laag
Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen	Hoogte tussen 26 en 26,5 m TAW
Hydrografie	Leiebekken (deelbekken Mandel) Waterlopen: Babillebeek, Mandel, Regenbeek

1.3.2.1 Traditionele landschappenkaart (geomorfologie)

Het projectgebied is gelegen in stedelijke gebieden en havengebieden en omgeven door de zandleem- en leemstreek.

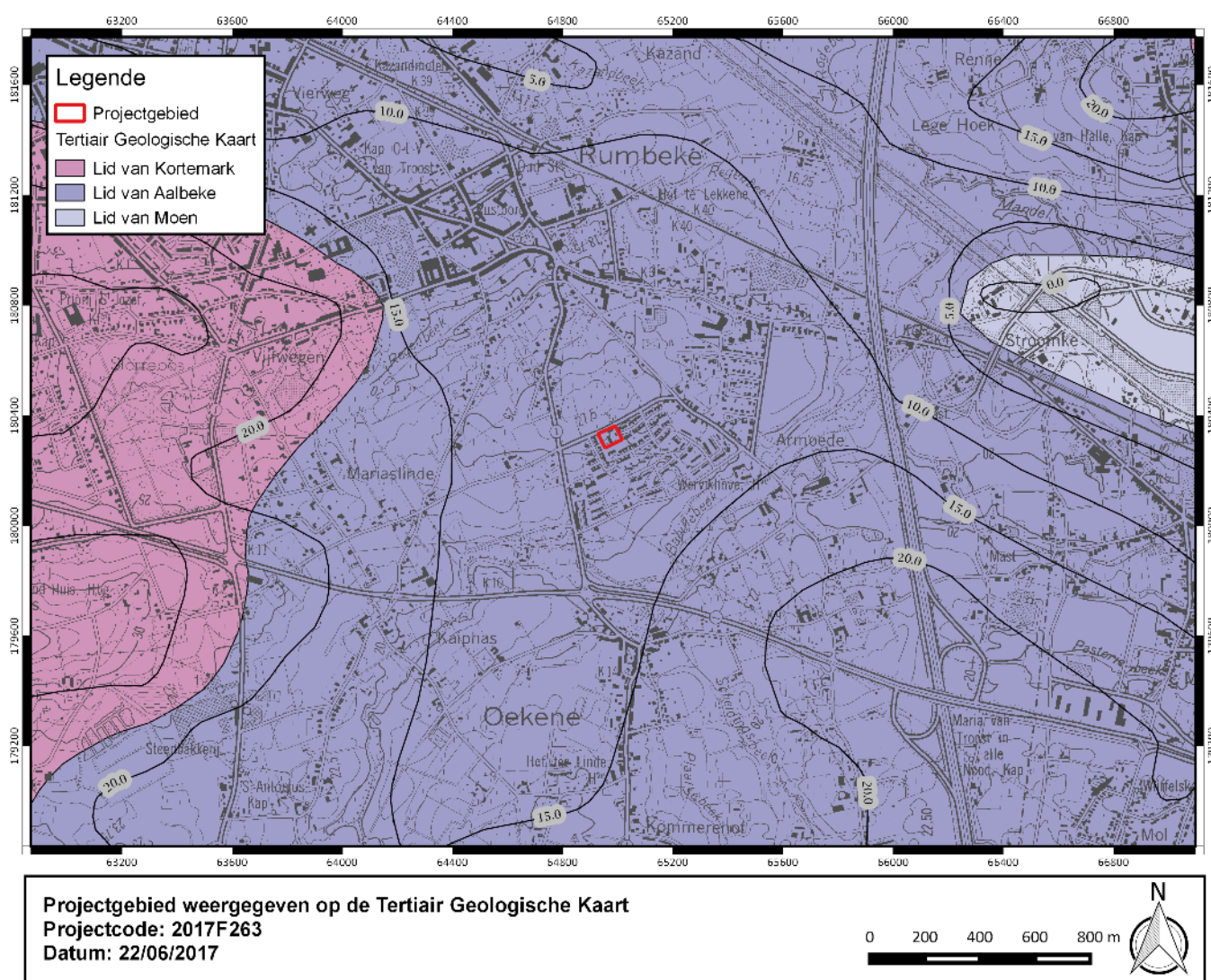
Figuur 5: Projectgebied weergegeven op de traditionele landschappenkaart (bron: Geopunt).

1.3.2.2 Geologie

1.3.2.2.1 Tertiair

Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Aalbeke** (Formatie van Kortrijk). Deze formatie bestaat hoofdzakelijk uit mariene kleiige sedimenten, die weinig macrofossielen bevatten en is de eerste afgezette formatie van het Vroeg-Eoceen (54,8 Ma – 49,0 Ma). Over het algemeen worden de afzettingen siltiger of zandiger (ondieper afzettingsmilieu) naar het zuidoosten toe en homogeen kleiiger naar het noorden en noordoosten toe (dieper afzettingsmilieu). De Formatie van Kortrijk wordt ingedeeld in vier leden; van onder naar boven: het Lid van Mont-Héribu, het Lid van Saint-Maur, het Lid van Moen en het Lid van Aalbeke. Het Lid van Mont-Héribu rust op de Groep van Landen.

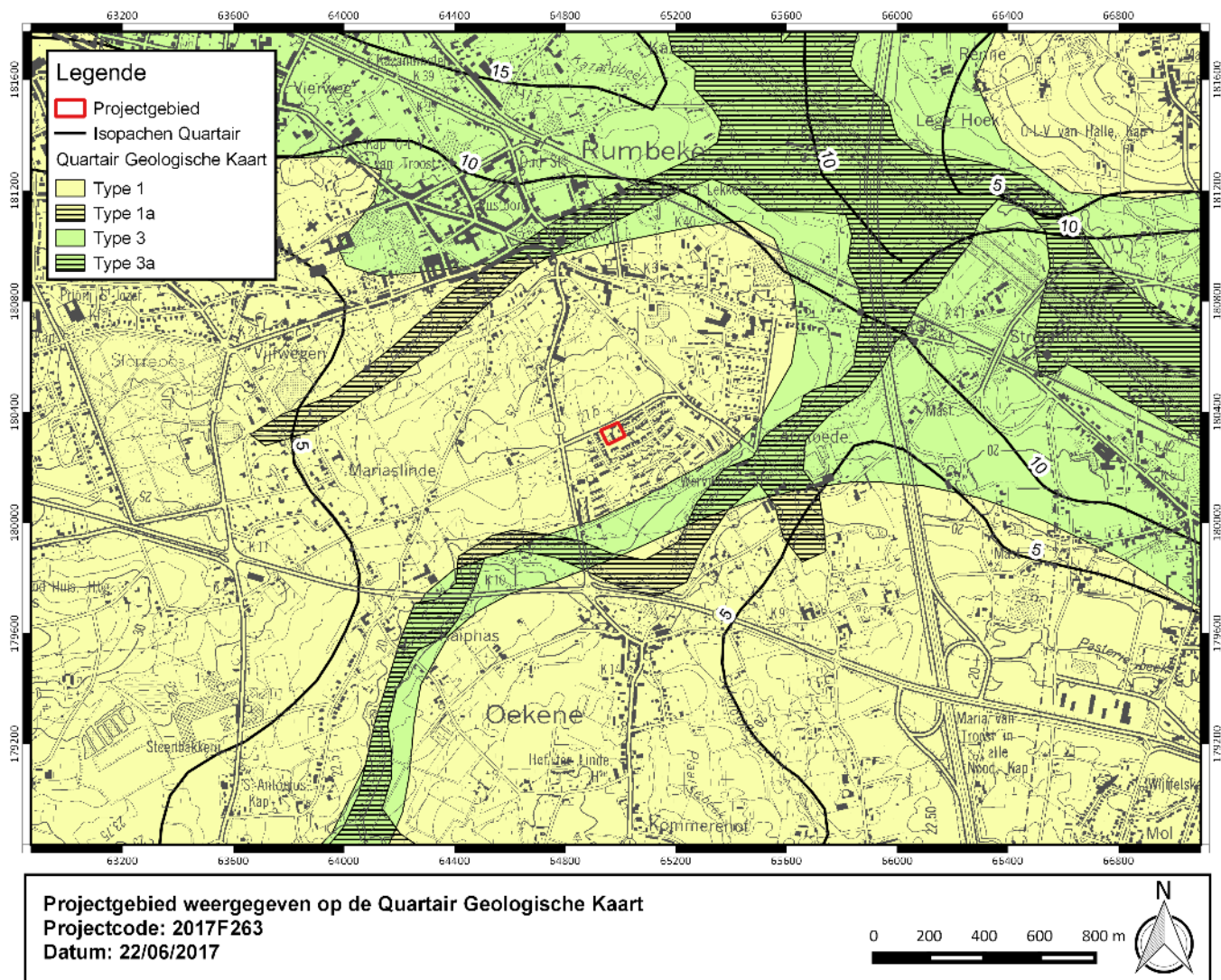
Het **Lid van Aalbeke** is een fijnsiltige homogene klei, afgezet in een rustig open-shelf milieu. Het manifesteert zich vaak als een grijze plastische klei die soms fossielen, zandsteenconcreties en laagjes grijs zand bevat. Deze klei wordt uitgebaat voor vervaardiging van bakstenen, dakpannen en siertegels.

Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (bron: Geopunt).

1.3.2.2.2 Quartair

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 1**. Dit type bestaat uit een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zand tot zandleem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen van het Quartair bevatten.

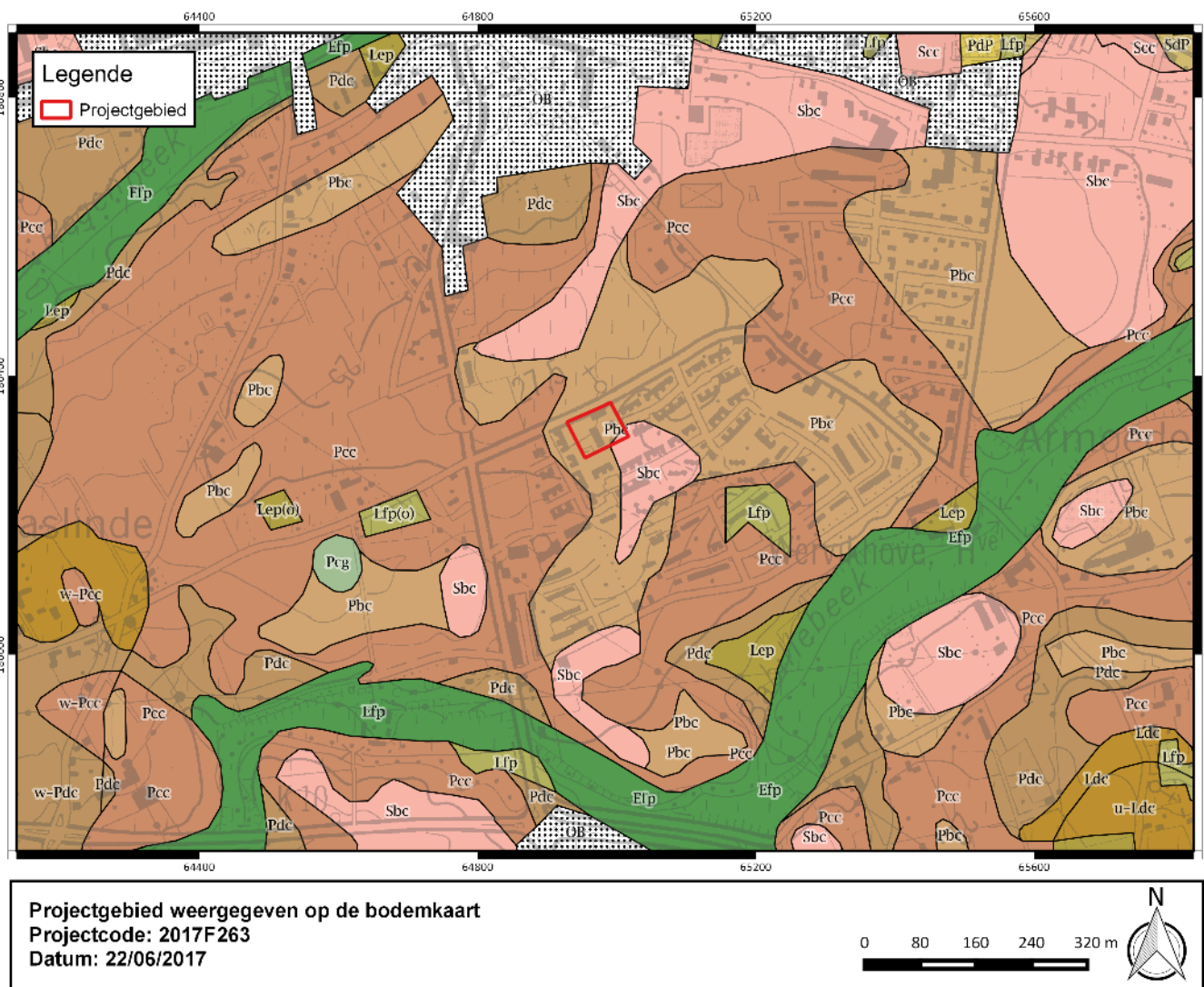
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (bron: Geopunt).

1.3.2.3 Bodem

1.3.2.3.1 Bodemtypes

Het bodemtype **Pbc** is een droge licht zandleembodem met sterk gevlechte, verbrokkelde textuur B horizont. De Ap is 25-50 cm dik, matig humeus en donker grijsbruin. De textuur B komt voor tussen 90 en 120 cm diepte en is verbrokkeld. Roestverschijnselen komen voor tussen 90 en 120 cm.

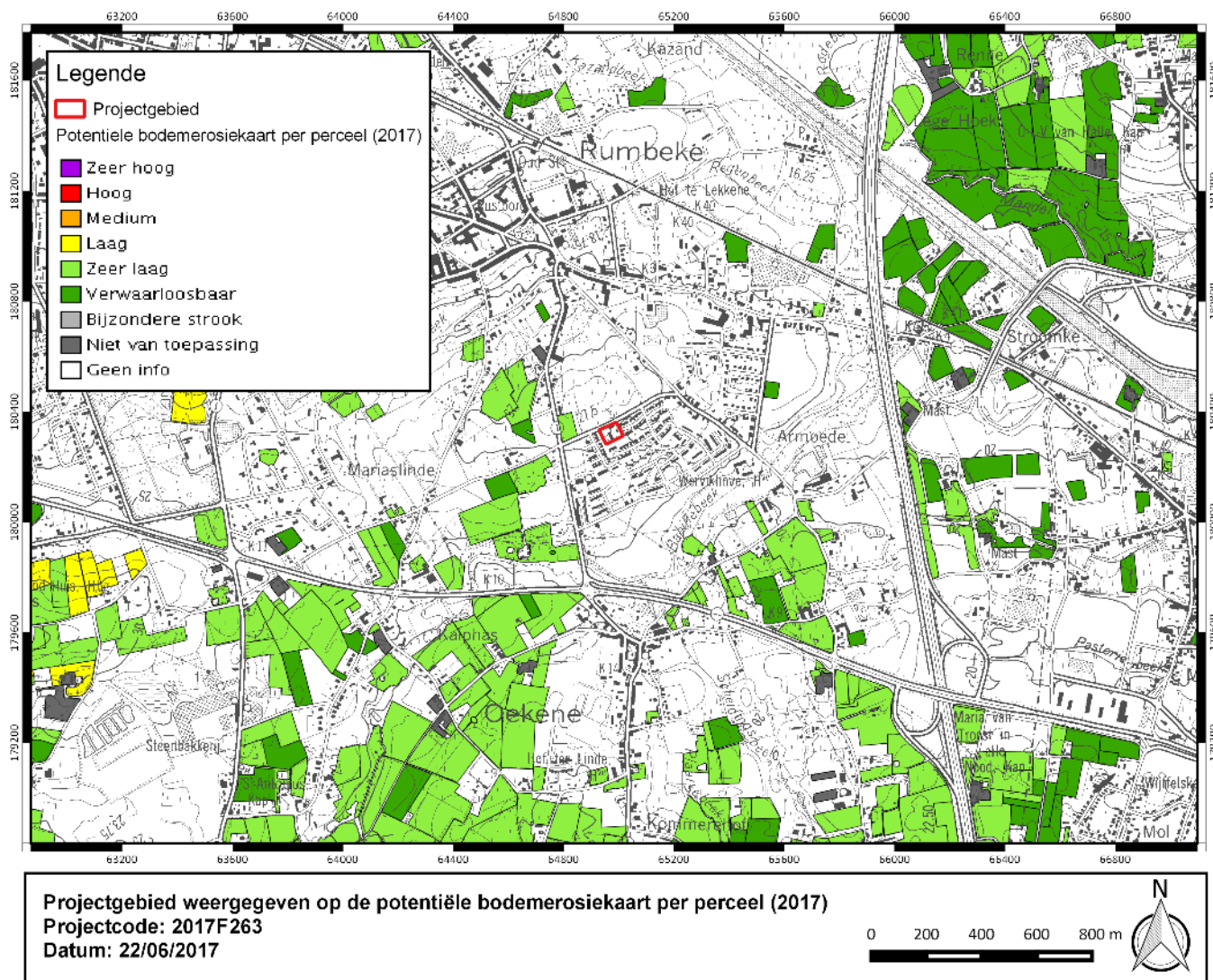
Het bodemtype **Sbc** is een droge lemig zandbodem met sterk gevlechte, verbrokkelde textuur B horizont. De bouwvoor is ca. 25 cm dik en donker grijsbruin. De textuur B is gedeeltelijk opgelost en er komen veelal ijzerconcreties voor (Prepodzol). Roestverschijnselen beginnen tussen 90 en 120 cm.

Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de bodemkaart (bron: Geopunt).

1.3.2.3.2 Bodemerosie

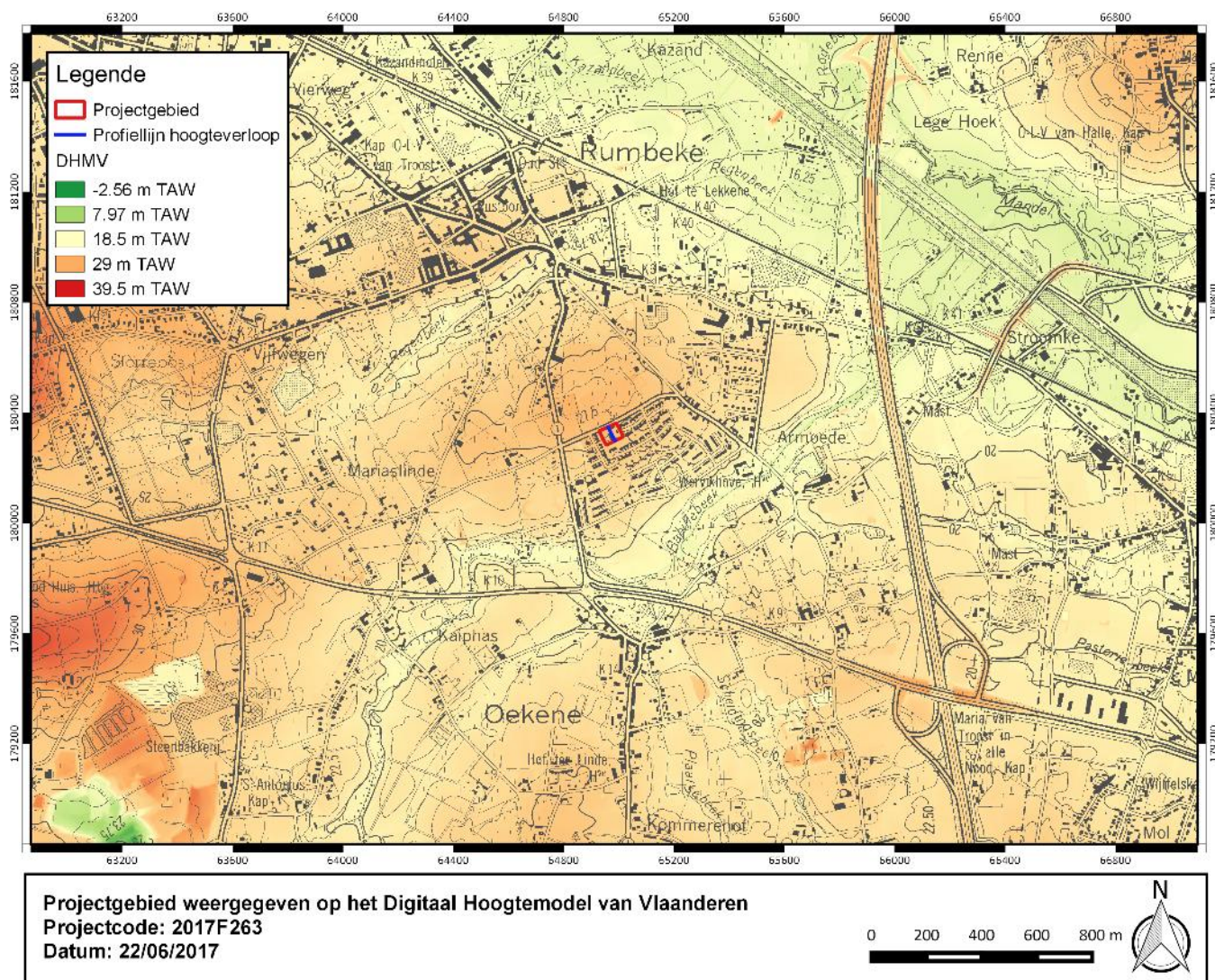
De potentiële bodemerosie is niet gekarteerd binnen het projectgebied. In de omgeving rondom het projectgebied is de potentiële bodemerosie gelegen tussen verwaarloosbaar en zeer laag. Er kan aldus verondersteld worden dat de potentiële bodemerosie binnen het projectgebied zich tussen verwaarloosbaar en zeer laag zal bevinden.

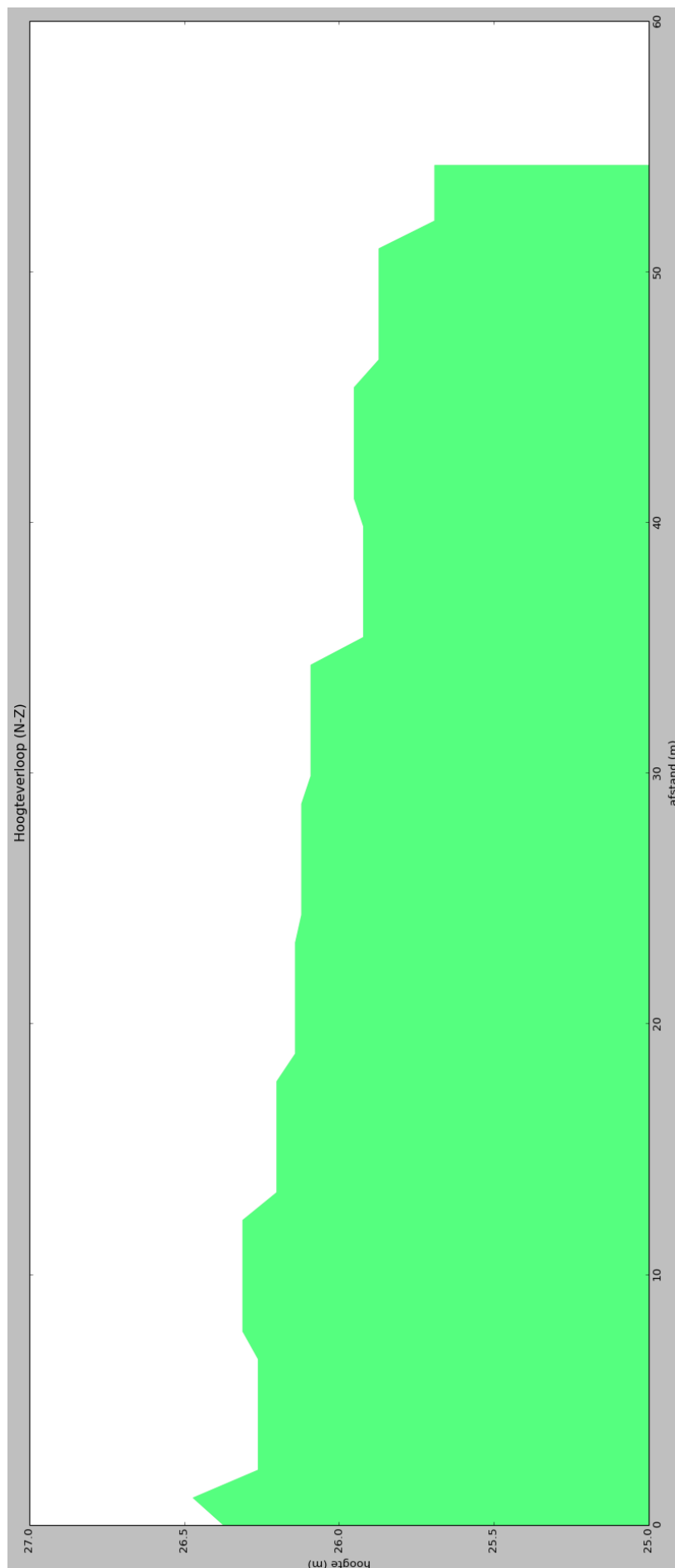
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op de potentiële bodemerosiekaart per perceel (2017) (bron: Geopunt).

1.3.2.4 Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMV) en hoogteverloop

Het projectgebied is gelegen op de kop van een zandrug aanwezig in Rumbeke. Het projectgebied kent een kleine daling richting het zuiden en is gelegen tussen ca. 26,5 en 26 m TAW.

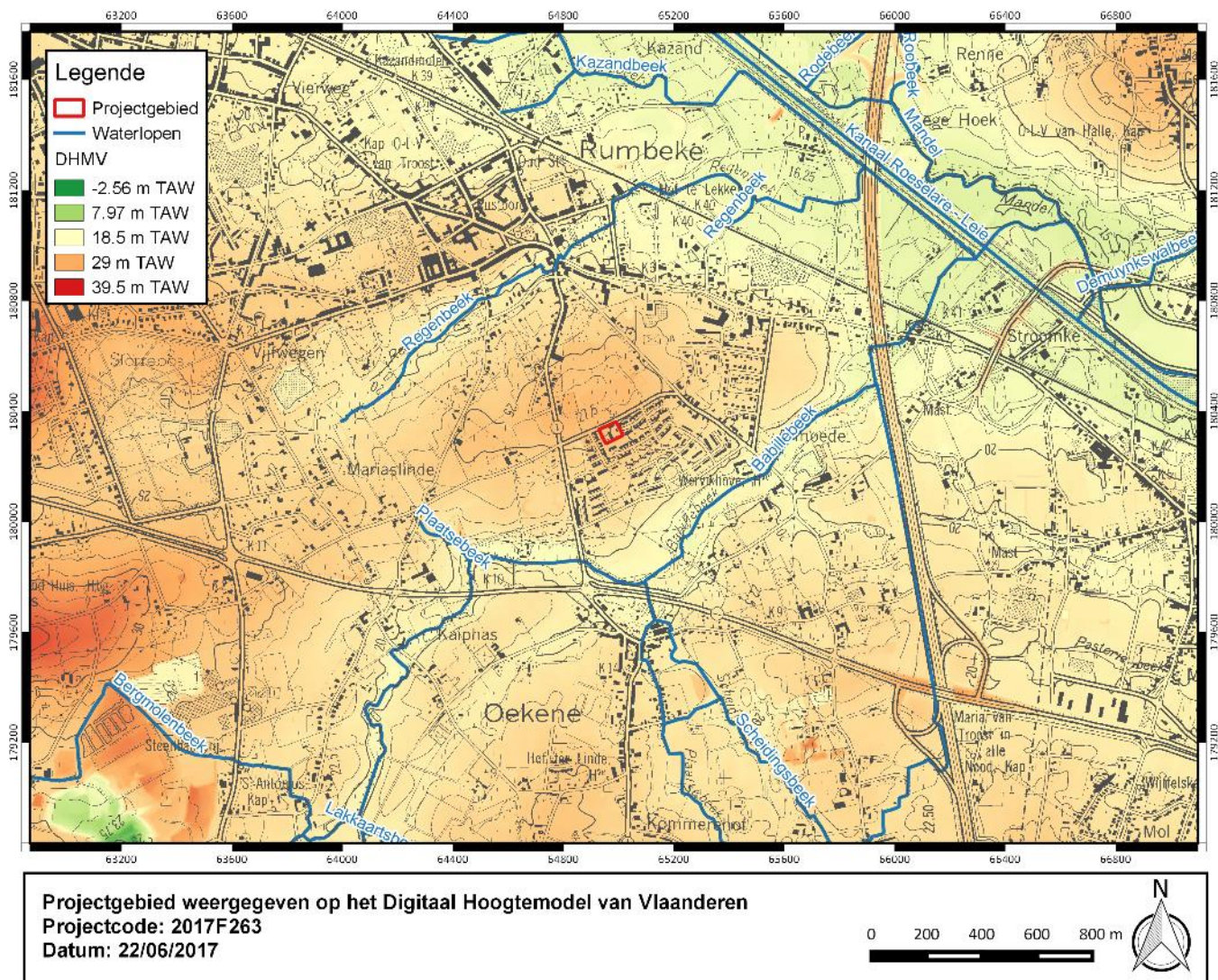
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt).

Figuur 11: Hoogteverloop van het projectgebied (van noord naar zuid) volgens de profiellijn weergegeven op het DHMV (bron: Geopunt).

1.3.2.5 Hydrografie

Het projectgebied is gelegen in het Leiebekken (deelbekken: Mandel). Ten zuiden van het projectgebied stroomt de Babillebeek die een kleine vallei heeft uitgesneden binnen deze zandrug. Ten oosten is de dieper gelegen alluviale vallei gelegen van de Mandel terwijl ten noorden de Regenbeek stroomt.

Figuur 12: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt).

1.3.3 Gekende archeologische waarden

1.3.3.1 Historisch en cartografisch onderzoek

1.3.3.1.1 Historische achtergrond

Aan de Mandelstraat te Roeselare, in de omgeving van het onderzoeksterrein zijn een ruim aantal vondsten geattesteerd die teruggaan tot de Steentijd (Laat-Neolithicum, Midden-Neolithicum), Midden-Bronstijd, IJzertijd de Karolingische periode en de Volle middeleeuwen. Deze vondsten kwamen aan het licht bij opgravingen in 1997, 2000, 2005.¹ Ca. 1,5 kilometer ten zuiden van het plangebied werden via proefsleuven Romeinse vondsten geregistreerd.²

De oudste vermelding van Rumbeke is in de 12de eeuw als Rumbeca, wat waarschijnlijk moeras of brede kreek betekent. De parochie omvat in de 12de eeuw het grondgebied van het huidige Rumbeke, Oekene en Kachtem. Tot de 16de eeuw is Rumbeke een betwist gebied tussen de kasselrijen van Kortrijk en Ieper. Historisch-cartografische indicatoren wijzen op verspreide hoevebouw gedurende de late middeleeuwen.

Vanaf de 16de eeuw vormt de vlasindustrie, naast de landbouw, een belangrijke bijkomende inkomstenbron voor tal van landarbeiders, die zich toeleggen op de huisweverij- en spinnerij. Velen blijven werkzaam binnen deze structuur tot het begin van de 19de eeuw. Bij de crisis in het midden van de 19de eeuw emigreren veel inwoners van Rumbeke naar Frankrijk. In de tweede helft van de 19de eeuw is er een explosieve groei van de chicoreiteelt in de gemeente. Ook worden er een ruim aantal steenovens opgericht. De textielnijverheid in Rumbeke kent haar hoogtepunt in de eerste helft van de 20ste eeuw met de komst van drie mechanische weverijen.

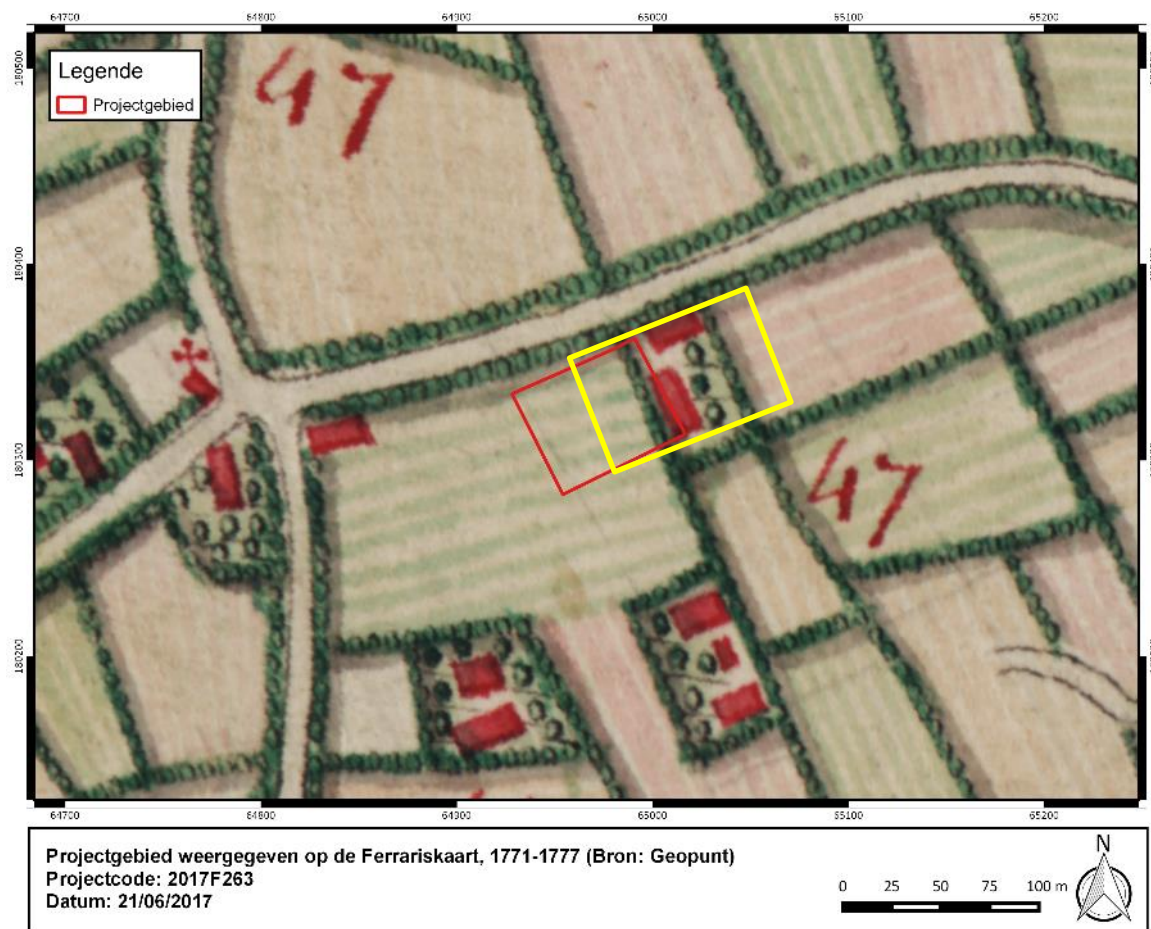
In 1918 kent het dorp zware beschadigingen tijdens het bevrijdingsoffensief, wat woningnood tot gevolg had. Er werden noodwoningen opgericht met medewerking van het Koning Albertfonds.³

¹ Demeyere, F. en Lammens, W., 2006: Archeologisch onderzoek aan de Mandelstraat te Roeselare, Rumbeke, in West-Vlaamse Archeokrant, nr. 49, februari 2006, p. 20-23.

² Hoorne, J. & Messiaen, L. 2011: Oekene - Heilig-Hartziekenhuis Roeselare-Menen. Rapportage archeologisch vooronderzoek 16/05 - 06/06/2011, onuitgegeven rapport, GATE

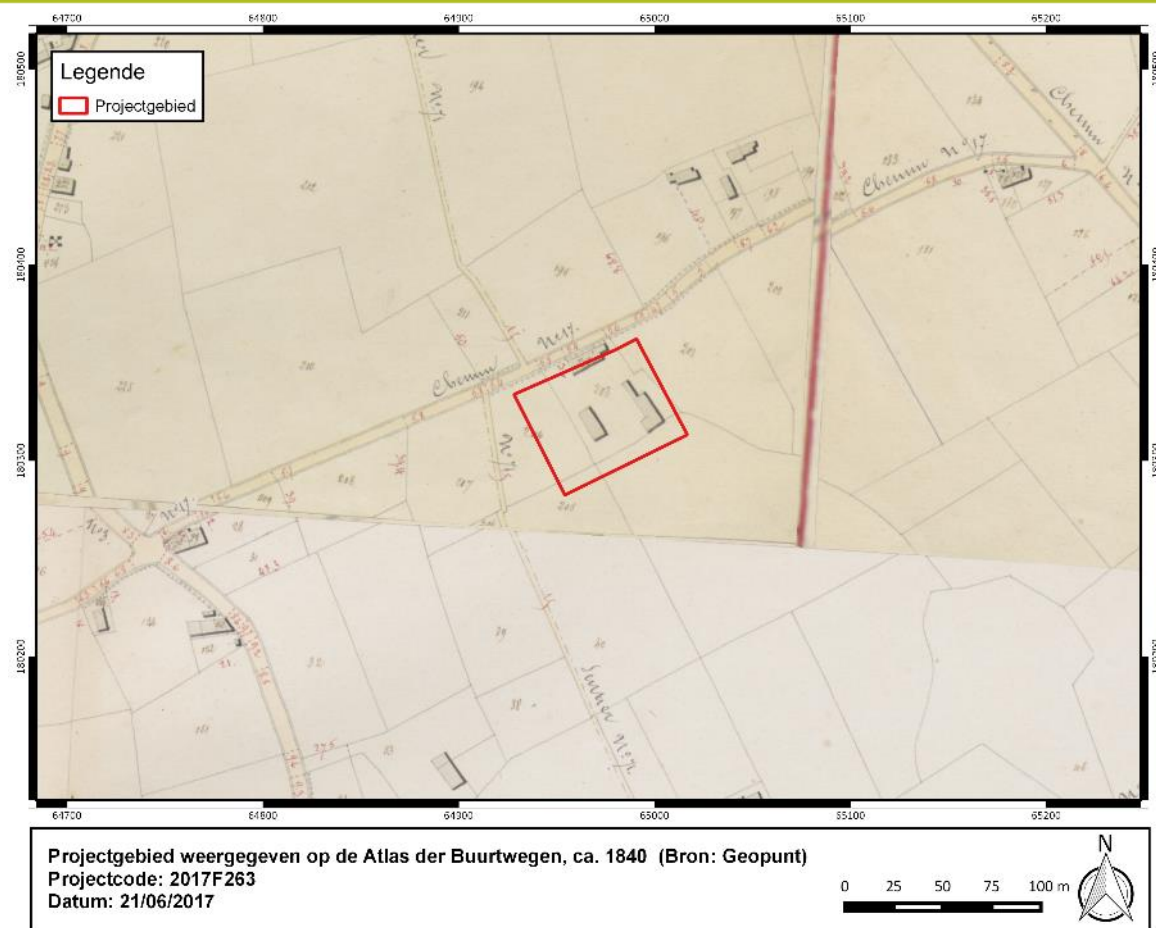
³ Inventaris Onroerend Erfgoed

1.3.3.1.2 Historische kaarten

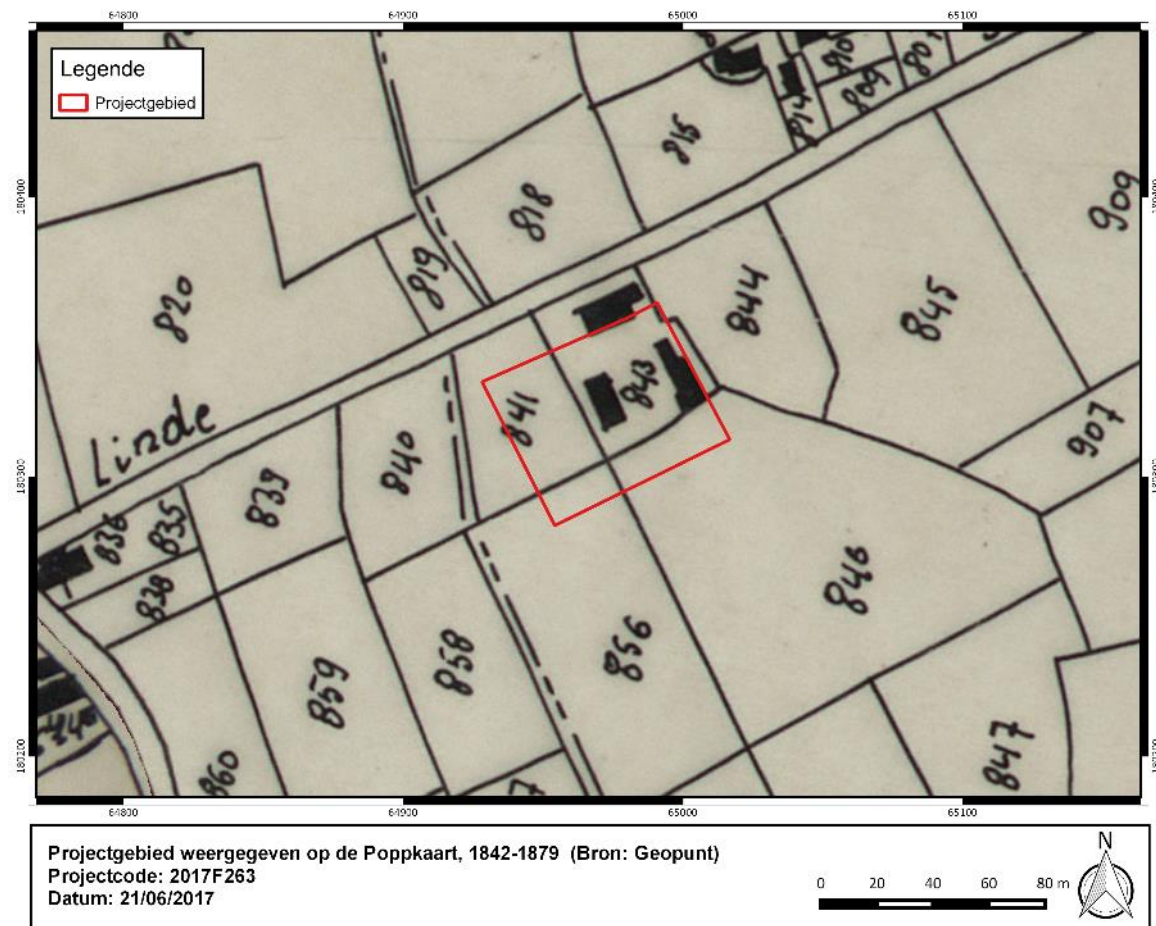

Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt)

Het projectgebied dient op de Ferrariskaart in realiteit allicht iets oostelijker gesitueerd te worden. Deze aanname is gebaseerd op de situatie op jongere kaarten. De vermoedelijke locatie van het plangebied is aangeduid met een gele contour. Er situeert zich een tweestel van bouwmassa's binnen de contouren van het plangebied. Centraal zijn enkele bomen waarneembaar. De west- en oostzijde bestaan uit akkerland. Het tracé van de Wervikhovestraat is reeds duidelijk waarneembaar.

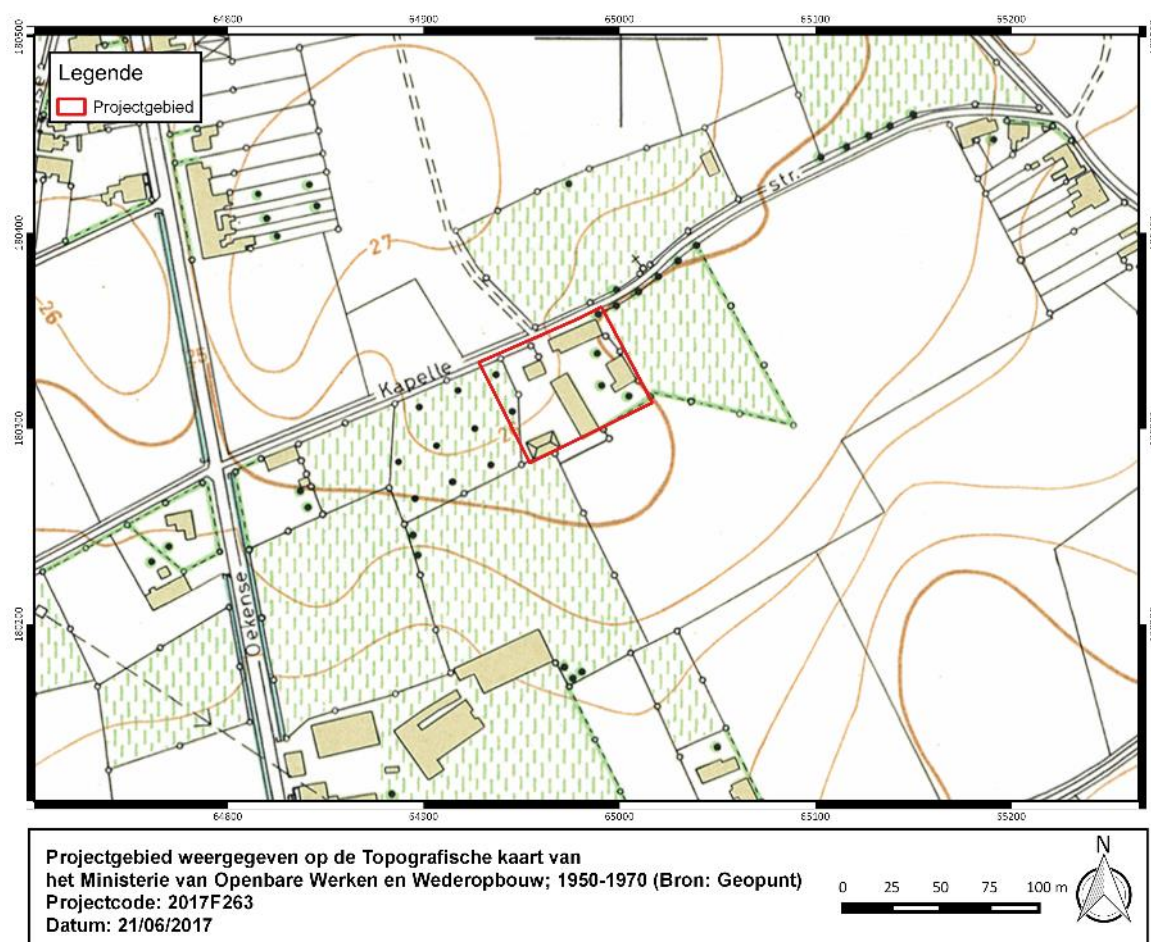

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt)

Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt)

De Atlas der Buurtwegen vertoont bebouwing binnen de contouren van het plangebied. Deze bebouwing neemt de vorm aan van een driestel van bouwmassa's. De ruimtelijke ordening van de gebouwen doet hoevebouw vermoeden. De Poppkaart toont een gelijk beeld. Op beide kaarten is het verloop van de huidige Wervikhovestraat reeds duidelijk waarneembaar.

Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950 - 1970 (Bron: Geopunt)

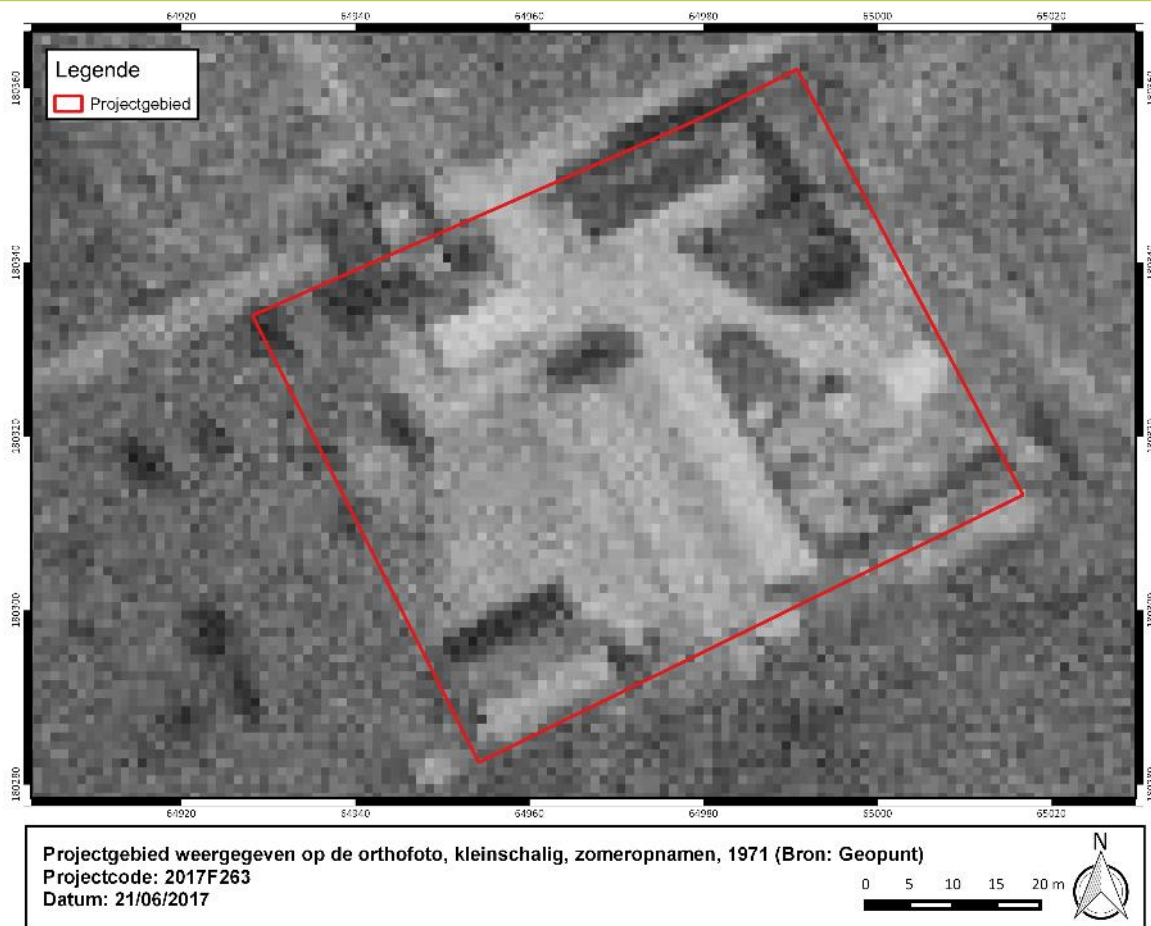
De Ministeriekaart toont een ruim aantal gebouwen binnen de contouren van het plangebied.

Tabel 3: Overzicht van de historische situatie van de historische kaarten.

Bron	Jaartal	Historische Situatie
Kaart van Ferraris	1771-1777	Bebouwing, akkerland
Atlas der Buurtwegen	1843-1845	Bebouwing
Popp Kadasterkaarten	1842-1879	Bebouwing
Topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw	1950-1970	Bebouwing

1.3.3.1.3 Huidige gebruik en verstoringen

Er is een duidelijke evolutie waarneembaar tussen de orthofoto van 1971 en deze van 2016. Op de orthofoto van 1971 zijn een ruim aantal gebouwen waarneembaar binnen de contouren van het plangebied. Tussen deze gebouwen is er duidelijk verharding zichtbaar. Bepaalde delen van het gebied bestaan uit grasland. Op de orthofoto van 2016 zijn een groot deel van de gebouwen verdwenen. Enkel de meest noordelijke bouwmassa is nog aanwezig.

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt)

Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt)

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt)

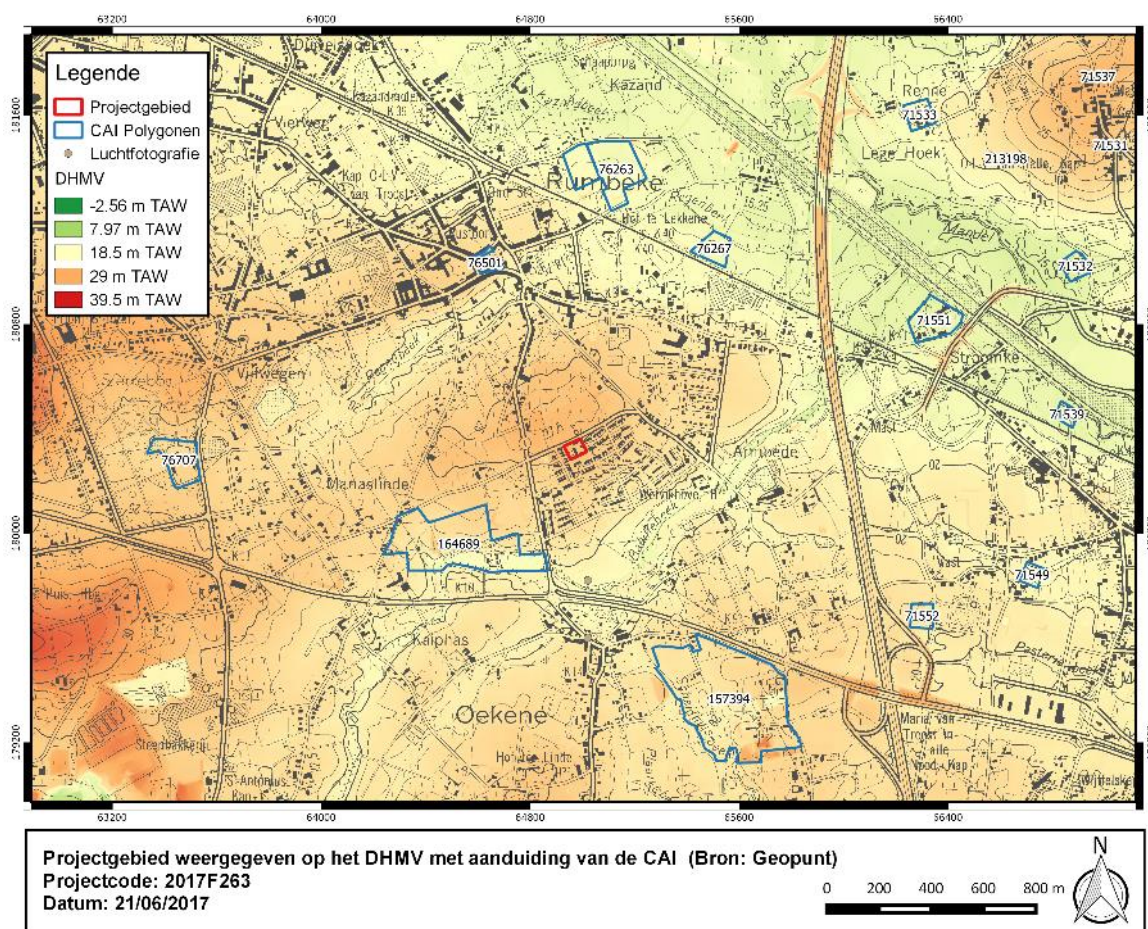
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt)

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt)

1.3.3.2 Beschrijving van de gekende archeologische waarden

Op het plangebied zijn geen archeologische waarden gekend. In de ruime omgeving zijn verschillende waarden weergegeven op de CAI. Ten oosten van het plangebied betreft het in hoofdzaak laatmiddeleeuwse hoeves met walgracht die gekend zijn op basis van cartografische indicatoren. De meest relevante vindplaatsen betreft een opgraving ca. 2km ten noorden, waar resten uit de bronstijd, ijzertijd, neolithicum en middeleeuwen werden gerecupereerd (CAI-76263). Ca. 1,5km ten zuiden van het plangebied werd in 2011 bij een proefsleuvenonderzoek resten uit de romeinse periode en middeleeuwen geregistreerd (CAI-157394).

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI (Bron: Geopunt)

Tabel 4: Overzicht van de aanwezige CAI.

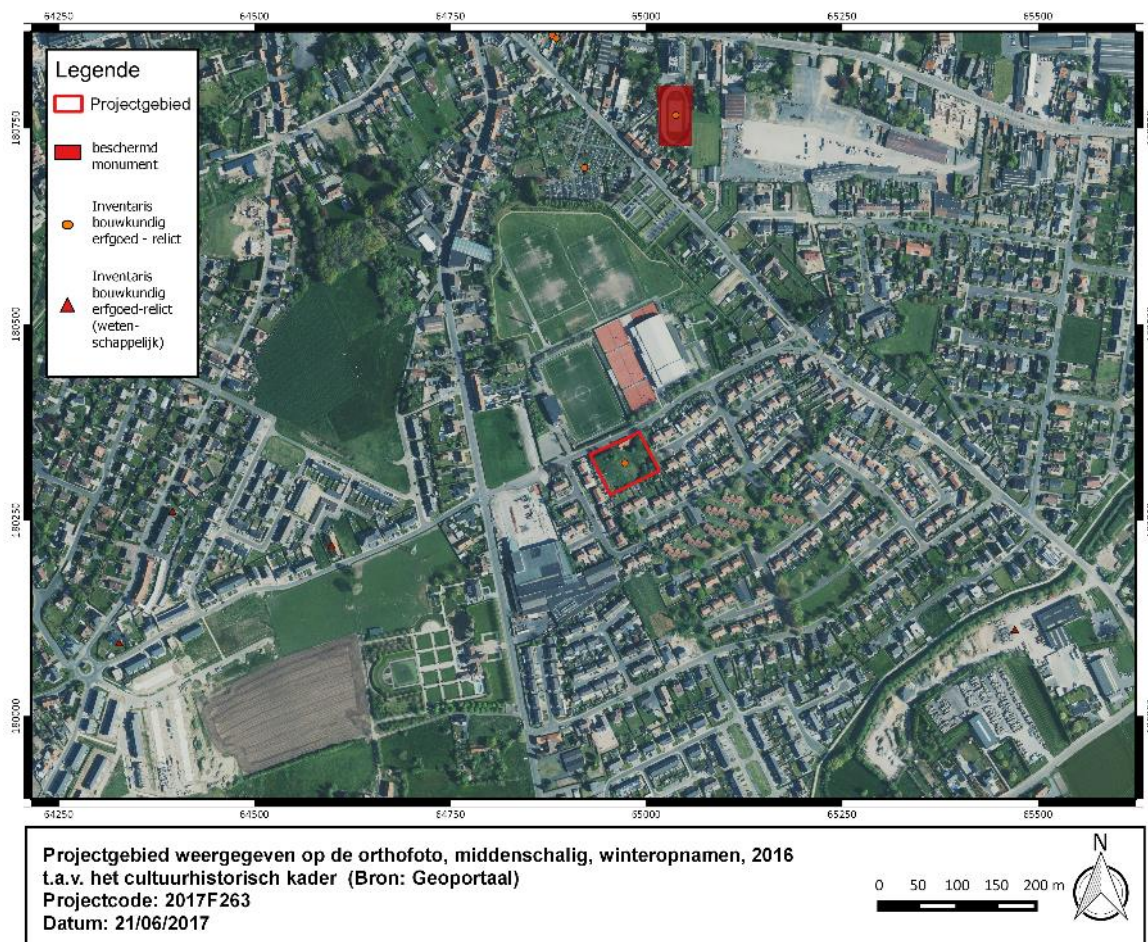
CAI nummer	Omschrijving
71531	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: alleenstaande site met walgracht
71532	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: alleenstaande site met walgracht
71533	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: alleenstaande site met walgracht
71537	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: alleenstaande site met walgracht

CAI nummer	Omschrijving
71539	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: alleenstaande site met walgracht
71549	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: alleenstaande site met walgracht
71551	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: alleenstaande site met walgracht
71552	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: alleenstaande site met walgracht
76263	Opgraving (1997, 2000, 2005); NK: 15 meter Midden-Bronstijd: grafheuvel - circulaire gracht (diam. 16m) behorend tot een grafheuvel, onderbreking in de noordelijke zijde van de gracht. - grondspoor met bruine verkleuring (micro-depressie afgedekt door colluvium), bevatte meer dan 1000 scherven - kleiner spoor met eveneens aardewerk - nederzettingmateriaal: scherven zijn sterk aangetast en verweerd – enkele bronstijdscherven, spinschijfje IJzertijd: 4 versierde ijzertijdscherven Midden-Neolithicum: Van de 1722 gevonden artefacten behoort een deel tot deze datering, te herkennen aan: microlieten, (micro)klingen met afknotting, inkerving en afgestompte boord Laat-Neolithicum: Van de 1722 gevonden artefacten behoort de meerderheid tot deze datering, te herkennen aan: minder verzorgde debitagestijl, mijnbouwsilex uit Spiennes onder de vorm van half-afgewerkte producten (klingen, bijlen). Schrabbers, boren, pijlpunten, pijlsneden, gepolijste bijlen, zwaardere klingen met retouches en messen. Karolingische periode: nederzetting - viertal concentraties aan paalsporen, doorsneden door een systeem van grachten. Vermoedelijk gaat het om een of meerdere woonerven bestaande uit een rechthoekig woonhuis en een reeks schuurtjes of spiekers. Opmerking augustus 2006: ten minste 1 huisplattegrond, 3 spiekers, 4 waterputten, hutkom en gracht - ten minste één 2-schepige huisplattegrond - 3 spiekers (2 4-palig, 1 6-palig) – 4 waterputten - Een hutkom (vierkant, met een reeks paalkuilen) – hoeve: éénbeukig gebouw: 22 gerichte paalsporen, waterput, aardewerk (ook in West-Vlaamse Archeokrant 1999) Volle middeleeuwen: vermoedelijk woonhuis, mogelijk voorzien van een potstal. Daarnaast nog een aanzienlijke groep paalkuilen die mogelijk verband houden met deze woning, maar waaruit moeilijk een plattegrond op te maken valt. Grachten en greppels die worden beschouwd als een soort percelleringssysteem dat dit vermoedelijke woonhuis begrenst. Onbepaald: waterput

CAI nummer	Omschrijving
	Bron: GODERIS J. 2002: Archeologische opgravingen van 1977 t/m 2001 op het bedrijventerrein Lekken-Mandelstraat in Roeselare. Status quaestionis, in Tentoonstelling, Geo- Archeologisch Kijken, Villa Eksternest, Zilverberg, 8 september-13 oktober 2002, p. 14-25. & DEMEYERE F. en W. LAMMENS 2006: Archeologisch onderzoek aan de Mandelstraat te Roeselare, Rumbeke, in West-Vlaamse Archeokrant, nr. 49, februari 2006, p. 20-23.
76267	Veldprospectie (1990) en opgraving (1994); NK: 15 meter Laat-mesolithicum: Organische resten: plantenresten, (o.a.hazelnooten, eikels), dierenbeenderen van hond en paard - Ca. 1729 lithische artefacten: meerdere trapezia, kerfresten, kernen, kernflanken en spitsen waaronder enkele voorwerpen uit Wommersomkwartsiet. Deze homogene collectie wijst mogelijk op een laat-mesolithische kampplaats. Bron: CALMEYN D. 1996: Rumbeke Regenbeek 2: een gemengd lithisch ensemble uit het Mesolithicum en Neolithicum/Bronstijd op de linkeroever van de Regenbeek in Rumbeke (gem. Roeselare), in Westvlaamse Archaeologica, 12, p. 5-32.
76501	Controle van werken (1993); NK: 150 meter 18de eeuw: vlakgraf - enkele inhumatiegraven, alsook enkele vondsten uit de 17de tot de 19de eeuw Bron: DE COCK S. en J. GODERIS 1994: Veldactiviteiten van de vereniging voor oudheidkundig bodemonderzoek in West-Vlaanderen over de werkjaren 1993 en 1994, in Westvlaamse Archaeologica, 10, p. 76-81.
76707	Controle van werken (2008); NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal waaronder 2 duimnagelschrabbers, een gewone schrabber en een Tsjongerspits Nieuwe tijd: bouwceramiek -gele afgebrokken moef met kalkpleister - rode baksteen met kalkpleister - brokstukken van kalkpleister - talrijke fragmenten van waterafleidings-buizen in grès. Scherven: 1 ranscherf van melkteil, 2 wandscherven met loodglazuur, 1 bodemscherf. Steengoed, 1 randscherf 1 waandscherf in bruin steengoed, 1 bodemscherf in grijs steengoed - Bij uitbaggeren walgracht: 1 zilverstuk (postmiddeleeuws), 1 koperen munt van Filips IV (1650) - 1 bandeliersluiting, 1 schoengesp (18de eeuw), visloden - Bij uitbaggeren walgracht: Munten uit moderne tijd 20ste eeuw: Bij uitbaggeren walgracht: Britse ontsteker uit 1917, ca. 100 geweerpatronen (WO I & II), 10 springtuigen Bron: S.n. 2003, Activiteitenverslag 2002 van de Vereniging voor Oudheidkundig Bodemonderzoek in West-Vlaanderen, Algemene vergadering 19 maart 2003.
157394	Mechanische prospectie (2011); NK: 15 meter Vroeg-Romeinse tijd: 2 kuilen; in kuil 1: onderaan een laag met erg veel broos aardewerk of gebakken leem (mogelijk afval): 50 stukken aardewerk, moeilijk te interpreteren, mogelijk technisch aardewerk; in kuil 2: 100-tal scherven handgemaakt aardewerk

CAI nummer	Omschrijving
	Midden-Romeinse tijd: 4 brandrestengraven - 1 graf heeft een nisje (uitbreiding van een kuil) voor bijgiften (een intacte terra sigillata kop) - in sommige van de andere graven: verbrande aardewerkscherven Volle middeleeuwen: greppel- en grachtstructuren met een kleine fractie aardewerk wijzen mogelijk op de aanwezigheid van een nederzettingserf. Onbepaald: 3 kolenbranderskuilen (houtschoolrijke opvulling met sporadisch indicaties van verhitting en een oppervlakte van gemiddeld 3,5m²) Nieuwe tijd: talrijke gedempte grachten Bron: Hoorne, J. & Messiaen, L. 2011: Oekene - Heilig-Hartziekenhuis Roeselare-Menen. Rapportage archeologisch vooronderzoek 16/05 - 06/06/2011, onuitgegeven rapport, GATE
164889	Metaaldetectie (2014); NK: 15 meter Late middeleeuwen: Zilveren middeleeuwse munt: Charles VI Diameter: 2,6 - 2,7 cm Massa (gewicht): +- 2 g.
213198	Metaaldetectie (2017); NK: 15 meter Volle middeleeuwen: bronzen beeldje van leeuw, mogelijk volle middeleeuwen

1.3.3.3 Projectgebied gesitueerd ten aanzien van zijn landschappelijk en culturele kader

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 t.a.v. het cultuurhistorisch kader (Bron: Geoportaal)

Binnen de contouren van het plangebied situeert zich een bouwkundig erfgoedrelict. Het betreft een hoeve waarvan geen datering gekend is. Er is reeds een gelijkaardig gebouwenstel merkbaar op de Ferrariskaart.⁴

1.4 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van een kleinschalige verkaveling aan de Wervikhovestraat n°4 te Rumbeke, deelgemeente van Roeselare. Het terrein is ca. 0,38ha groot en ligt momenteel grotendeels braak. De nog aanwezige bebouwing wordt in het kader van de geplande ontwikkeling gesloopt.

Het terrein is volgens de traditionele landschappenkaart gelegen in stedelijk gebied, op de rand met de zandleemstreek. Het plangebied ligt op de kop van de zandrug te Rumbeke, omgeven door beekdalen die tot het Mandelbekken behoren. Deze hoger gelegen, goed bewerkbare gronden moeten een zekere aantrekkingskracht gehad hebben op de vroegste landbouwgemeenschappen in de regio. De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer bestaand uit een puur eolische afzetting van het laat-Pleistoceen. Het sediment is grotendeels gekarteerd als droge, lichte zandleem en in het uiterste zuidoosten lemig zand. Dit impliceert een éénduidige archeologische situatie waarbij het archeologisch leesbaar niveau zich in principe direct onder de bouwvoor bevindt.

Cartografische bronnen geven aan dat het terrein reeds sinds de 2e helft van de 18e eeuw bebouwd is, het omliggende terrein werd gebruikt als landbouwgrond. Ook op jonger kaartmateriaal is bebouwing

⁴ Geoportaal

weergegeven op het terrein. De orthofoto, genomen tussen 2008 en 2011, toont duidelijk aan dat het terrein voor ca.40% bebouwd is. Een deel van deze bebouwing is recent afgebroken, zoals zichtbaar is op de jongste orthofoto. Dit betekent ook dat, gelet de verwachte bodemopbouw, redelijkerwijs aangenomen kan worden dat deze bebouwing reeds een impact heeft gehad op het bodemarchief.

Op het plangebied zijn geen archeologische waarden gekend. In de ruime omgeving zijn verschillende waarden weergegeven op de CAI. Ten oosten van het plangebied betreft het in hoofdzaak laatmiddeleeuwse hoeves met walgracht die gekend zijn op basis van cartografische indicatoren. De meest relevante vindplaatsen betreft een opgraving ca. 2km ten noorden, waar resten uit de bronstijd, ijzertijd, neolithicum en middeleeuwen werden gerecupereerd (CAI-76263). Ca. 1,5km ten zuiden van het plangebied werd in 2011 bij een proefsleuvenonderzoek resten uit de romeinse periode en middeleeuwen geregistreerd (CAI-157394).

Gelet op de landschappelijke situatie en de gekende waarden is het archeologisch potentieel van de planlocatie aanzienlijk. De studie van de orthofoto's heeft echter aangetoond dat het terrein tot 2011 voor een groot deel bebouwd (en verhard) was. Deze vaststelling, afgetoetst aan de verwachte bodemopbouw, maakt dat redelijkerwijs aangenomen kan worden dat een groot deel van het bodemarchief reeds geroerd is. Verder onderzoek op dit terrein lijkt weinig zinvol.

1.4.1.1 Interpretatie van aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed

Gelet op de mate van bebouwing de voorbije decennia moet rekening gehouden worden met een gedeeltelijke verstoord bodemarchief. Omwille van deze vaststelling en de beperkte oppervlakte van het terrein kan verder archeologisch onderzoek niet zinvol zijn.

Deel 2: Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2016

AGIV

Demeyere, F. en Lammens, W., 2006: Archeologisch onderzoek aan de Mandelstraat te Roeselare, Rumbeke, in West-Vlaamse Archeokrant, nr. 49, februari 2006, p. 20-23.

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Hoorne, J. & Messiaen, L. 2011: Oekene - Heilig-Hartziekenhuis Roeselare-Menen. Rapportage archeologisch vooronderzoek 16/05 - 06/06/2011, onuitgegeven rapport, GATE

Inventaris Onroerend Erfgoed

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

Deel 3: Bijlagen

Projectcode	2017F263
Onderwerp	Wervikhovestraat 4
Plannummer	1
Type plan	Kadasterplan
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	21/06/2017

Plannummer	2
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	21/06/2017

Plannummer	3
Type plan	Verkavelingsplan
Onderwerp plan	Visualisatie van de geplande werken
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Onbekend

Plannummer	4
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2016

Plannummer	5
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Traditionele Landschappen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	22/06/2017

Plannummer	6
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Tertiair Geologische Kaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	22/06/2017

Plannummer	7
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Quartair Geologische Kaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	22/06/2017

Plannummer	8
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	22/06/2017

Plannummer	9
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Potentiële bodemerosie
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	22/06/2017

Plannummer	10
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	22/06/2017

Plannummer	11
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Hoogteverloop
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	22/06/2017

Plannummer	12
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Hydrografie
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	22/06/2017

Plannummer	13
Type plan	Historische kaarten
Onderwerp plan	Ferraris
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1771-1777

Plannummer	14
Type plan	Historische kaarten
Onderwerp plan	Atlas der Buurtwegen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Ca. 1840

Plannummer	15
Type plan	Historische kaarten
Onderwerp plan	Poppkaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1842-1879

Plannummer	16
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Ministeriekaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1950-1970

Plannummer	17
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1971

Plannummer	18
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1979-1990

Plannummer	19
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2000-2003

Plannummer	20
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2008-2011

Plannummer	21
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2016

Plannummer	22
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	CAI
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	21/06/2017

Plannummer	23
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Cultuurhistorisch kader
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	24
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	25
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	26
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	27
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	28
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	29
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	

Plannummer	30
Type plan	
Onderwerp plan	
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	